

Egy faipari szakiskolai tanárra emlékezve

„Egyedül a marosvásárhelyi asztalosipar tekinthető a Székelyföldön ezidőszerint ezen iparágban [azaz a faiparban] versenyképesnek.”

/Siklódy István, 1902./

Az 1885-ben megnyílt brassói állami „közép faipariskola” működéséről az évenként megjelent *értesítők* tanúskodnak. Ezek olyan iskola- és faipartörténeti dokumentumok, melyek értékét a tanári kar jelentései, összefoglaló írásai is bizonyítják. Ide sorolhatjuk *Siklódy István*nak Jelentés a *Horn Dávid*-féle *gyulafalvi faipari telep* megtekintésére tett kirándulásról c. közleményét, mely az iskola 1889-90-ik tanévről szóló értesítőjében jelent meg.

A *Szinnyi József* szerkesztette Magyar írók élete és munkái 1907-ben kiadott, XII. kötete tanúsága szerint Siklódy 1889-től volt a brassói szakközépiskola tanára. Tevékeny szakíró volt, a jelzett forrás négy munkáját említette *Magyar stíl, Ipari könyvvitel stb.*/. Szakmájában elért tekintélyének köszönhetően, az 1902. augusztus 28-a és 30-a között a Tusnádfürdőn megtartott *Székely Kongresszus* faipari előadója volt.

A szóban forgó brassói tanintézet mint középiskola 11 éven át állott fenn, *mindhárom osztályával* az 1887-88 tanévtől kezdve működött. Jellemző volt az iskolára a *kevés tanuló*. Az 1894-95 tanévről kiadott értesítőből pl. az tűnik ki, hogy tíz év alatt az iskolába csak 189 tanulót vettek fel, legkevesebbet az 1885-86 tanévben - hetet -, legtöbbet 1892-93-ban, éspedig 28-at.

Valamelyest nőtt a tanulók létszáma a középiskolának szakiskolává történő átszervezésével. De ekkor is csak igen kismértékben járult hozzá a kutatott terület faiparának kifejlődéséhez: az 1899-1900. és az 1913-1914. évek között, vagyis összesen 15 tanév alatt itt végzett 208 tanuló közül csak 14-en helyezkedtek el a jelzett vidéken, éspedig Marosvásárhelyen és Baróton 3-3, Kézdivásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön 2-2 stb.

A *Horn Dávid*-féle *gyulafalvi faipari telep* 1888 októberében kezdett működni. *Siklódy István* az itteni „*József*” fűrésztelep berendezéséről az alábbiakban számolt be: „áll: 2 drb 30” széles teljes keret, 2 drb 24” széles teljes keret, 1 drb 18” széles teljes keret, 1 drb hasító teljes keret [a keret nyílását régebben colban - hüvelykben - mérték], 2 drb egyenként 50 effektív lóerejű gőzgép, egyik fogas, másik szíjas, lendkerékkel, 1 drb Ganz és Társa-féle villanygép, 1 drb bélyegző gép, 1 drb smirgelgép, több körfűrész, 1 drb vasgyalugép, 1 drb vasesztergagép, 3 drb hengeres gőzkazán, egyenként két előmelegítő hengeres kazánal. *A fűrész és a telep többi helyiségei is villannyal vannak világítva.*”

1890 májusában szerelték a „Gábor” fűrészüzemet, az úgynevezett „commandón”: „A «Gábor» fűrészén kirándulásunk alkalmával épp a gépek felszerelése folyt [...] *Tovább egy sorban 8 keret* állványai [...] Megnéztük még a 90 m hosszú transzmissió-tengelyt, mely a souterrainban van elhelyezve [...]”, olvashatjuk az évkönyvben Siklódy tanár sorait, kinek nevével még találkozunk, ui. - amint már említettük - a tusnádfürdői Székely Kongresszuson tevékeny szerepe volt. (→ Háromszék szülöttje volt c. fejezetet is.)

A kongresszuson elhangzott közel ötszáz beszámoló, jelentés, felszólalás stb. rendkívül értékes erdészeti- és faipartörténeti dokumentumunk, melyből - több mint nyolc évtized távlatából - számos tanulságot vonhatunk le: jelszavakkal és olyan határozatokkal, melyeknek végrehajtásáról nem gondoskodnak, a problémákat nem lehet megoldani. Ezért mondták később erről a kongresszusról, hogy csak „füstje volt, tüze nem”. Mindaz, amiről ott döntöttek - kevés kivétellel -, „pusztába kiáltott szó” maradt.

Az erdőgazdálkodás kérdéseit az őstermelési, a faipar problémáit pedig az ipari, kereskedelmi, munkaügyi, értékesítési és közlekedési szakosztály keretében tárgyalták. Ez utóbbi működését *Tauszik B. Hugó*, a Marosvásárhelyi Kereskedelmi- és Iparkamara elnöke irányította.

Siklódy beszámolójának *alapgondolatait* az alábbiakban összegezhetjük:

– a székely népnek legtöbb jártassága és tudománya a *faiparban* van. A kamara kerületében - a közhasználatban a XIX. sz. végén és az első világháború előtti időszakban ezt a területet nevezték *Székelyföldnek* - az 1913-as évre szóló jelentés szerint 4 bútorkészítő gyáron kívül, *656 önálló asztalos* tevékenykedett, az iparágak közül a 9. helyet foglalva el. Legtöbb (2809) szatócs [vegyeskiskereskedő] volt. Utánuk a kocsmárosok (1538) következtek, majd a mészárosok (916). A tulajdonképpeni kisiparosok között legtöbb (848) *csizmadia [varga]* volt.;

– az ipar [faipar] fejlesztéséhez tőke szükséges, amivel a székelység rendelkezik, de ez a tőke „szunnyadó” tőke, az erdők, a bányák, a gyógyforrások képezik, melyeket életre kell ébreszteni. Ezekhez a gondolatokhoz társult *Kindert István* felszólalása, kinek szavaiból az alábbiakat idézhetjük: „az államsegélyre nem kell túlságosan támaszkodni, mert az állam eddig is csak sokat ígért, de keveset tett” /A Székely Kongresszus, 1902. 150./.

Siklódy István előadói beszédében kifejtette azt is, hogy a kutatott terület fűrésziparára hátrányosan hatott az idegen áru, melyet 15 %-kal olcsóbban hoztak be külföldről. A székely ipar fellendítése érdekében - az elhangzott javaslatokat figyelembe véve - a kongresszus kérte a külföldi kereskedelmi szerződések megkötésénél a hazai termékek védelmét.

A kutatott terület faiparának fellendítése érdekében a kongresszuson határozatot is hoztak /uo. 151-152./.

Siklódy István brassói szaktanár szavai azonban feledésbe merültek, pedig milyen lelkesedéssel hangzottak el a „kívánalmak”:

„[...] 2. Nagy-Borosnyón, Zetelakán, Parajdon, Szászrégenben és Kézdivásárhelyt vagy vidéken nagyobb *esztergyálos ipar és hajlított fabútorgyár* felállítását.

4. A kongresszus felkéri a kormányt, hogy a *Szováta* határában fekvő s a régi *Marosszék kulturavagyonát tevő havason* a bükkfaipart gépek adományozása és más módon a kilátásba helyezett támogatásban sürgősen részesítse.[...]”

A kongresszuson - amint már említettük A lelkes kamarai titkár c. fejezetünkben - *László Gyula* a háziipar előadója volt. Ezenkívül előadást tartott A székely *kivándorlás* multja, mérvei, következményei és törvényes szabályozása címmel is /uo. 622-635./, melyből az alábbi sorokat idézzük: „*Az erdei munkások* veszedelme a nehéz munka. Sokat agyon üt vagy nyomorékká tesz a ledülő fa. Erdők vadonjában a gyáros tulajdonát képező *kantinokra* vannak utalva és szorítva, mert ha pénzüket nem ott költik el és nem költenek elég sokat, kiadják az utat. Beadósítják és lekötelezik - a busás kamatok felszámítása mellett - megújultan további munkára” /uo. 627./.

„Az erdőről hazatérő favágók
csoda dolgokat beszélnek.
A nap, mint piros máglyatűz
a madarak dalán hamvad el
és rügybe szakadt a fák hegye.

A kérges tenyerű favágók mondták ezt nekem.
Fizessen meg az isten érte nekik,
jó, becsületes emberek.”

/Bartalis János: Az erdőről hazatérő favágók /

ERDÉLYRÉSZI BIRTOKRENDEZÉS

AZ ORSZÁG ERDÉLYI RÉSZÉIBEN, TOVÁBBÁ A VOLT KRASZNA,
KÖZÉP-SZOLNOK, ZARÁND-MEGYÉK ÉS A VOLT KÓVÁR VIDÉK
TERÜLETÉN BIRTOKRENDEZÉSI, KÜLÖNÖSEN URBÉRI ELKÜLÖ-
NÍTÉSI, ARÁNYOSÍTÁSI ÉS TAGOSÍTÁSI ÜGYEKBEH HATÁLY-
BAN LEVŐ ÖSSZES JOGSZABÁLYOK

A MAGYAR KIR. IGAZSÁGÜGYMINISZTER MEGBIZÁSÁBÓL ÖSSZEÁLLÍTOTTÁK ÉS
JEGYZETEKKÉL ELLÁTTÁK

Dr. SEBESS DÉNES és Dr. BÖRCsök ANDOR

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUMBAN ALKALMA-
ZOTT KIR. ITÉLŐTÁBLAI BÍRÓ

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUMBAN ALKALMA-
ZOTT KIR. TÖRVÉNYSZÉKI BÍRÓ

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1908